

పారాణిక నేపథ్యం..

ధర్మాంగతుడు అనే చోళ చక్రవర్తి దక్షిణభాస్కరుని పాలించేవాడు. పేరుకు తగ్గట్టుగానే ఆయన చాలా ధర్మాత్ముడు. ఆయన భార్య సత్యవతి. ఓ యుద్ధంలో ఆయన తన రాజ్యాన్ని కోల్పోయి భార్య సత్యవతితో కలిసి అడవులకు వెళ్లాడు. ఆ తర్వాత ఆయన శ్రీ మహాలక్ష్మి కోసం తపస్సు చేస్తాడు. కొంత కాలానికి లక్ష్మిదేవి కరుణించి సాక్షాత్కరించి ఏం పరం కావాలో కోరుకోమని అడుగుతుంది. తమకు సంతానం లేక బాధ పడుతున్నామని, నీవే తమ కుమార్తెగా జన్మించాలని వేడుకుంటారు. అందుకు శ్రీ మహాలక్ష్మి దేవి సంతోషించి వరాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. కొంత కాలానికి సత్యవతి గర్భాన శ్రీ మహాలక్ష్మి దేవి జన్మిస్తుంది. ఆ బాలికను మానీ మునులు, రుషులు, పండితులు ఎంతో సంతోషించి బతుకమ్మ అని దీవిస్తారు. ఆ నాటి నుంచి ఆమెను బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. బతుకమ్మ జన్మించిన కొంత కాలానికి ధర్మాంగతుడు తన రాజ్యాన్ని పొందుతుంది. బతుకమ్మ యొక్క పయస్సుకు వస్తుంది. శ్రీ మహా విష్ణువు చక్రంకుడు అనే రాజుగా జన్మించి బతుకమ్మను వివాహమాడుతాడు. ఆ దంపతులు సింహసంవదలతో రాజ్యపాలన చేశారనే పారాణిక గాథ ప్రచారంలో ఉన్నది.

బతుకమ్మను పేర్ల విధానం..

పూలను జాగ్రత్తగా ఒక రాగి పళ్లెం (తాంబోలం)లో వలయాకారంగా, రంగులు మార్చుకుంటూ పేరుస్తారు. ముందుగా తంకెండు ఆకులు, పూలు పళ్లెంలో రేలా తాంబోలంలో పేర్చుతారు. అప్పై తగిన పూలతో కట్టలుగా జట్టిన కట్టలను పేర్చుతారు. మధ్యమధ్యలో ఇతర రకాల పూలను ఉపయోగిస్తారు. ఈ అమరిక ఎంత పెద్దదిగా ఉంటే అంత అందంగా ఉంటుంది. తెల్లని గునుగు పూలను రంగులతో అద్ది పెద్దారు. పేర్చడం అయ్యాక పైన పసుపుతో చేసిన గెరి మాతను పెద్దారు. ఇలా పేర్చిన బతుకమ్మను గృహంలోని దైవస్థానంలో అమర్చి, కొవ్వొత్తులు, అగరోత్తులతో అలంకరించి పూజిస్తారు. సాయంకాలం అందరూ తమ బతుకమ్మలతో ఒక చోట చేరి వాటిని మధ్యలో పెట్టి వాటి మట్టూ తిరుగుతూ గాగి దేవినీ కీర్తిస్తూ మహిళలు పాటలు పాడుతారు. తమకున్న అన్ని రకాల ఆభరణాలను ధరించి, కొత్త బట్టలు కట్టుకుంటారు. ఇలా చాలా సేపు ఆడక మగవారు వాటిని చెరువులో నిమజ్జనం చేస్తారు. ఆపై ఆ పళ్లెంలో తెచ్చిన నీటితో ఆడవారు వాయిదాలు ఇచ్చి పువ్వులుంటారు.

బతుకమ్మ ఎవరు

కాకతీయుల ఆధార్య దేవత కాకతమ్మను తీర్మాక పూలతో మహిళలంతా పూజించగా ఆ దేవత పూలతో నిండిపోయింది. అదే ఆచారం ఈనాటికీ పూలతోనే బతుకమ్మను పేర్చి బతుకమ్మ..బతుకనివ్వమా...అంటూ ఆరాధించడం ప్రారంభమైంది. బతుకమ్మ పర్యానికి మొదలు తొమ్మిది రోజులు కన్నెపిల్లలు ఆడుకునే బొడ్డెమ్మకు బతుకమ్మ పాటలే పాడుకుంటుండడం విశేషం. ఈనాటికి కాకతీయ వంశస్థులు బస్టర్, ఫ్రీస్ గెడ్ తదితర ప్రాంతాల్లో అటూ కాకతమ్మను, తెలంగాణ ప్రాంతంలో బతుకమ్మ పేరుతో కొలుస్తూ ఉండడం గమనార్హం.

స్వరాష్ట్రంలో బతుకమ్మకు పూర్వ చైతన్యం

తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని సాధించాక అధికారంలోకి వచ్చిన బీఆర్ఎస్ బతుకమ్మ పండుగను పునరుద్ధరించేందుకు శ్రీకారం చుట్టింది. బతుకమ్మ పండుగను అధికారింగా నిర్వహిస్తున్నది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జిల్లాలకు నిధులు కేటాయింది బతుకమ్మ పండుగకు పూర్వచైతన్యం తెచ్చేందుకు శ్రీకారం చుట్టింది. భారత జాగృతి ఆధ్వర్యంగా, మాజీ ఎంపీ. ఎమ్మెల్యే కల్వకుంట్ల కవిత ఆధ్వర్యంలో విదేశాల్లో వైకేసీ బతుకమ్మ పండుగను నిర్వహిస్తూ తెలంగాణ, దేశ జాగృతిని చాటిపెట్టింది. ప్రతి సంవత్సరం జాగృతి ఆధ్వర్యంలో బతుకమ్మ సంబూలు నిర్వహిస్తూ మహిళల్లో చైతన్యం తెచ్చి పండుగకు పూర్వచైతన్యం సంతరించేలా కవిత కృషి చేస్తున్నది.

పూల పండుగ

- నేటి నుంచే బతుకమ్మ సంబురాలు
- మహిళాలోకానికి
- అత్యంత ఇష్టమైన వేడుక
- ఇంటింటా బతుకమ్మ సందడి

నిజామాబాద్ కల్వరల్, అక్టోబర్ 13:

తెలంగాణ

ఆడ బిడ్డలకు అత్యంత ఇష్టమైన పండుగ బతుకమ్మ. బతుకమ్మ పండుగ వస్తుందంటే 15 రోజుల నుంచే గ్రామాల్లో పండుగ వాతావరణం నెలకొంటుంది. తెలంగాణ సంస్కృతి సుప్రదాయాలకు అద్దం పట్టేలా పూలతో ఆడ పడుచుల ఆటలు, బతుకమ్మ

పాటలతో గ్రామీణ పాఠశాల, మార్కెట్లూ బతుకమ్మ పండుగకు ముందు గ్రామాల్లో ఆడ పిల్లలు నిర్వహించే బొడ్డెమ్మ ఉత్సవాలు గ్రామాల్లో ఇప్పటికే ప్రారంభమయ్యాయి. భాద్రపద బహుళ పంచమి మొదల నుంచి బొడ్డెమ్మల ఉత్సవాలు ప్రారంభమయ్యాయి. బొడ్డెమ్మ సంబురాలు మహాలయ అమావాస్య (పిళ్ళ అమావాస్య) వరకు ఎంతో ఘనంగా నిర్వహిస్తారు. ఆనంతరం పిళ్ళ అమావాస్య నుంచి బతుకమ్మ ఉత్సవాలు ప్రారంభమవుతాయి. నేటి నుంచి బతుకమ్మ పండుగ ఉత్సవాలు జిల్లా వ్యాప్తంగా ప్రారంభం కానున్నాయి. బతుకమ్మ పండుగను మహిళలు ఘనంగా జరుపుకోవాలనే సంకల్పంతో ఉమ్మడి జిల్లాలో బతుకమ్మ చీరలను ప్రభుత్వం సరఫరా చేసింది.

బతుకమ్మ శాపం..

బొడ్డెమ్మ, బొడ్డెమ్మ కొత్త బిడ్డా లెందరూ కొత్త నీ బిడ్డ నెలగెండు కొత్త నిత్యమల్లి చెట్లెసే కొత్త నిత్యమల్లి చెట్టుకు కొత్త నిత్యా నీళ్ళూ బోసే కొత్త దానాకు పలుసానా కొత్త దాస్తీడ సల్లానా కొత్త దాని పూత పూసింది కొత్త కమ్మటాననలు కొత్త దానికాత కాసిందీ కొత్త బుక్కా వాననలు కొత్త కాయలన్నీ కొసే కొత్త కడవల్లు నింది కొత్త పండ్లన్నీ కొసే కొత్త బండ్లకల్ల నింది కొత్త ఏమి పండ్లూ గాని కొత్త ఎవత ఘుమ ఘుమ కొత్త ఆ నుంది ఆ బండి కొత్త ఎములాదా దాక కొత్త ఎములాడ రాజన్న కొత్త పండ్లన్నీ కొత్త ముత్తయిదువ ఆ పండ్ల కొత్త ముట్ల కొనరమ్మ కొత్త బాలింత ఆ పండ్ల కొత్త పట్టి కొనరమ్మ కొత్త ఏమి పండ్లూ గాని కొత్త ఎంతో ఘుమ ఘుమ కొత్త

ప్రత్యేక రాష్ట్రంలో బతుకమ్మకు ప్రాధాన్యం

పూలను కొలిచే పండుగ బతుకమ్మ తెలంగాణ వచ్చిన తర్వాత మన పండుగను మనం కాపాడుకోవాలా బతుకమ్మ వేడుకలను ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తున్నది. ఏ పండుగ చేసినా, ఏ పూజ చేసినా పూలను వినియోగిస్తాం. ఆ పూలను కొలిచే పండుగ బతుకమ్మ వేడుక. మహిళల బతుకమ్మ తెలుపుతూ సకల సౌభాగ్యాలను ఎంతో ఘుమ ఘుమ కొత్త

బతుకమ్మ పండుగ ప్రారంభం

బొడ్డెమ్మల అనంతరం బతుకమ్మ పండుగ ప్రారంభం అవుతుంది. కామారెడ్డి డివిజన్ లో పాటు నిజామాబాద్ నగరంలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో భాద్రపద బహుళ త్రయోదశి రోజు మొదటి బతుకమ్మను పేర్చుతారు. గునుగు, గుమ్మడి, టేకు, తురాయి పూలతో బతుకమ్మలను పేర్చుతారు. ఈ క్రమంలో బొడ్డెమ్మను, దాని ఉంచిన పూలను తొలి బతుకమ్మలో పెడతారు. అనంతరం ప్రధాన కూడలి వద్దకో, గ్రామంలోని ఆలయం వద్దకో తీసుకెళ్లి బతుకమ్మ అడి చెరువుల్లో నిమజ్జనం చేస్తారు. ఈ సందర్భంగా బతుకమ్మకు రోజుకొక వైవేద్యం సమర్పిస్తారు. నిమజ్జనం తరువాత చెరువు గట్టు మీద కూర్చొని ప్రసాదాన్ని (సద్ది) తిని బతుకమ్మకు వీడ్కోలు పలుకుతున్న పాటలు పాడుతూ ఇంటికి వస్తారు. ఇలా ధర్మాష్టమి వరకు పండుగ కొనసాగుతుంది. బతుకమ్మను గుడాల బతుకమ్మ, సద్దల బతుకమ్మ, అట్ల బతుకమ్మ అని వేర్వేరు వేర్లతో పిలుస్తుంటారు. చివరి రోజు సద్దల బతుకమ్మ సంబరంతో పండుగ ముగుస్తుంది. సబ్బండ వూలను చెరువు కట్టపైకి తెచ్చే అద్భుతమైన పండుగ బతుకమ్మ.

ప్రారంభమైన బొడ్డెమ్మ ఉత్సవాలు

భాద్రపద బహుళ పంచమి మొదలు నుంచి గ్రామాల్లో బొడ్డెమ్మ ఉత్సవాలు ఇప్పటికే ప్రారంభమయ్యాయి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో, ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ఉత్సవాలు జరుగుతున్నాయి. బతుకమ్మ పండుగకు ముందు 9 రోజుల నుంచి బొడ్డెమ్మ ఉత్సవాలు ప్రారంభమవుతాయి. పెండ్లి కాని ఆడపిల్లలు చేసే పండుగ ఇది. రోజు ఇంటి ముందు కళ్ళాపి చల్లి ముగ్గులు చేసి అందులో రకరకాల పువ్వులను ఐదు కుప్పలుగా పోసి చుట్టూ తిరుగుతూ బొడ్డెమ్మ బొడ్డెమ్మ కోల్.. నీ బిడ్డ పేరేమి కొల్ అంటూ ఆడుతారు. ఆట పూర్తయ్యాక పువ్వులను ఆడబిడ్డ ఒడిలో పెట్టి అనంతరం వాటిని దాని ఉంచుతారు. దాని ఉంచిన పూలను ఎంగిలి పూలు అంటారు.

ఎంగిలిపూల బతుకమ్మ
ఎంగిలి పూల బతుకమ్మ అమావాస్య రోజు పేరు స్థారు. ఆ రోజు ప్రసాదంగా నువ్వులు, బెల్లం, చక్కెర వాడతారు.

అటుకుల బతుకమ్మ..
కొమ్మిడి రోజుల బతుకమ్మ సంబురాలలో భాగంగా రెండో రోజును అటుకుల బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. ఈ రోజు సన్నటి పప్పు, బెల్లం, అటుకులు, ప్రసాదంగా స్వీకరిస్తారు.

ముద్దపప్పు బతుకమ్మ..
మూడో రోజు పేర్చే బతుకమ్మను ముద్దపప్పు బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. బతుకమ్మ నిమజ్జనం అనంతరం ప్రసాదంగా ముద్దపప్పు, బెల్లం, పాలతో తయారు చేసిన పాయాన్ని స్వీకరిస్తారు.

నాన బియ్యం బతుకమ్మ..
నాలుగో రోజు బియ్యం బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. పాలు, బెల్లం, నానపెట్టిన బియ్యంతో పావు సంతయారు చేసి ఒకరినొకరు ఇమ్మకుంటూ ప్రసాదంగా తీసుకుంటారు.

అట్ల బతుకమ్మ..
ఐదో రోజు పేర్చే బతుకమ్మను అట్ల బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. బతుకమ్మ నిమజ్జనం అనంతరం బియ్యం పిండితో వేసిన అట్ల (దోశలు)ను ప్రసాదంగా స్వీకరిస్తారు.

అలిగిన బతుకమ్మ..
ఆరో రోజు బతుకమ్మను అలిగిన బతుకమ్మగా పిలుస్తారు. ఆ రోజు అరిష్టంగా భావించి బతుకమ్మ పేర్చరు. ఆడరు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో బతుకమ్మను పేర్చినా ప్రసాదం ఏమీచేయరు.

వేపకాయల బతుకమ్మ
ఈ రోజు బతుకమ్మను పేర్చే ప్రసాదంగా సకినాలు చేసి పిండిని వేపకాయలంత పరిమాణంలో ముద్దలు చేసి నూనెలో వేయించి ప్రసాదంగా తీసుకుంటారు.

వెన్నముద్దల బతుకమ్మ
వెన్నముద్దల బతుకమ్మగా పిలిచే బతుకమ్మ పండుగ రోజు నువ్వులు, వెన్న, బెల్లం, నెయ్యితో తయారు చేసిన ఫలహారం ఈ రోజు ప్రత్యేకం.

కొమ్మిడ వ రోజు సద్దల బతుకమ్మ
బతుకమ్మ సంబురాలలో చివరి బతుకమ్మ సద్దల బతుకమ్మ. ఈ రోజు ఫలహారం పెరుగు సద్ది, చింత పండు, నిమ్మకాయలతో తయారు చేసిన పులిహోర, కొమ్మిడి తురు ము సద్ది, నువ్వుల పొడి కలిపిన సద్ది, సద్దల బతుకమ్మ రోజు వండి తినే ప్రసాదాలు.

అల్లరి
ALLARI

సెక్యూరిటీ

1. 'పండమాతరం' గేయం ఏ నవల నుంచి తీసుకున్నారు?
2. పేపర్ కలెక్టర్ని విడుదల చేసిన మొదటి దేశం ఏది?
3. చక్రవతి శివాజీ రైల్వే టెర్మినస్ ఏ నగరంలో ఉన్నది?

ఒక దట్టమైన ఆడవిలో ఓ గండువీడు ఉండేది. ఒకరోజు దానికి నీటిపై ప్రయాణం చేయాలని ఆశ పుట్టింది. ఇంతలో పక్కనే ఉన్న చెట్టు నుంచి ఒక ఆకు రాలి కిందపడింది. దాంతో చీమ.. 'మిత్రమా! నాకు నీళ్లలో విహరించాలని ఉంది. నన్ను నీటిపై తీసుకెళ్లవా?' అని అడిగింది. అందుకు ఆ ఆకు 'సరే!' అన్నది. చీమను ఎక్కించుకుని.. నీటిపై ప్రయాణం చేయసాగింది ఆకు. అలా ప్రయాణిస్తున్న ఆ గండువీడుకు.. నీటిలోపల ఈ ఆకు కొడుకున్న చేపపిల్ల కనిపించింది. అప్పుడు చీమ.. 'ఇలా ఆకుపై కూర్చొని ప్రయాణించడం ఏమంత బాగాలేదు. అలా చేపలా సొంతంగా ఈ ఆకు కొట్టడంలోనే ఆసక్తి ఆనందం ఉంది!' అనుకున్నది. వెంటనే చేపతో.. 'చేప మిత్రమా! నాకు నీలా నీటిలోపల మునుకలు వేస్తూ తిరగాలని ఉంది. కొంచెం ఈ నేర్పించావా?' అని వేడుకుంది. చేప కూడా 'సరే!' అంటూ, చీమకు ఈ ఆకు కొట్టాలో నేర్పించింది. దాంతో చీమ ఆనందంగా ఈ ఆకు కొట్టసాగింది. నీటిపై ఈడుతూ.. గాలిలో ఎగురుతున్న పిమ్మిక్కును చూసింది చీమ. అంతే! ఎలాగైనా సరే తాను కూడా గాలిలో ప్రయాణించి

అత్యాశ

తీరాలని నిర్ణయించుకుంది. పిమ్మిక్కు పిలిచి.. 'పిమ్మిక్కు బావా! నన్ను గాలిలో తిప్పివా!?' అని బతిమలాడింది. పిమ్మిక్కు కూడా కాదనలేక.. 'సరే!' అంటూ, తన వీపుపై ఎక్కించుకుని గాలిలో తిప్పింది. అయితే, చీమకు మళ్ళీ అత్యాశ కలిగింది. 'ఇలా పిమ్మిక్కు వీపు మీద ప్రయాణించడం కన్నా.. నేనే స్వయంగా గాలిలో ఎగిరితే అద్భుతంగా ఉంటుంది కదా!' అనుకున్నది. ఆ ముచ్చటను పిమ్మిక్కుతో చెప్పింది. 'నాకూ నీలా ఎగరాలని ఉంది. నీ ఈకలు ఇస్తే ఎగరుతాను!' అన్నది. అందుకు పిమ్మిక్కు.. 'అలా పీలుకాదు మిత్రమా! గాలిలో ఎగరాలంటే రెక్కలు ఉండాలి. అంతేకానీ, ఇలా ఈకలను కట్టుకొని ఎగలేవు!' అని చెప్పింది. అయినా చీమ వినిపించుకోలేదు. 'ఫలహారేమి! నేను ఎగరుతాను. వాటిని నా ఒంటికి అంటించుకున్నాక.. నన్ను పైనుంచి వదిలేయ. అలాగే ఎగరుకుంటూ కిందికి వస్తాను!' అంటూ మంచుపట్టు పట్టింది చీమ. చేసిన లేక 'సరే! నీ ఇష్టం!' అంటూ పిమ్మిక్కు తన రెండు ఈకలను చీమకు అందజేసి.. గాల్లో వదిలేసింది. అంతే! చీమ గింజులు కొడుతూ కిందపడింది. ఇంతేమీ.. దట్టమైన ముండ్ల పాదలో ఇరుక్కొండంతో బయటికి వచ్చే ప్రయత్నంలో కాళ్ళ విరిగి, ఓ మూలన కూర్చుంది. అత్యాశ వల్లే తనకి గతి పట్టదని ఎంతో డుఃఖించింది.

నిఁ: దురాశకు పోకుండా దొరికిన దానితో తృప్తిపందడం మేలు!

• కయ్యూరు బాలసుబ్రహ్మణ్యం

ఎలెక్ట్రిక్ డ్రాఫ్ట్
పి. రమేశ్, కాటారం.

రెడ్డిపూట
అందరూ గొప్పగొప్ప సేవలు చేయలేరు. కానీ, చిన్నపాటి సేవ చేసినా గొప్పగా ఉండాలి.

• మదర్ థెరిస్సా

కటక్కి
కింది పదంలోని అక్షరాల సాయంతో ఎన్ని కొత్త పదాలను సృష్టించగలరో చూడండి.

Heart
Ex : Art

కటక్కి
కింది బొమ్మ సరైన నీడను కనుక్కోండి.

కటక్కి
కేటాగి ఫ్రెండ్స్

పిల్లలూ! మీరు గీసిన బొమ్మలు, రాసిన కథలు, జోక్స్ మాకు పంపండి. బాగుంటే ప్రచురిస్తాం. మా చిరునామా: zindagi@ntnews.com